

Farklı Liderlik Stillerine Sahip Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Davranışlarının İncelenmesi

Okan Burçak ÇELİK¹, Kemal TAMER¹

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Araştırma Makalesi

Öz

Araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stillerini ve sınıf yönetimi davranışlarını belirleyerek aralarındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları Ankara ilindeki devlet ortaokul ve liselerinde çalışan, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen 193 (60 kadın, 133 erkek) beden eğitimi öğretmenidir. Verilerin toplanmasında, beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stillerini belirlemek amacıyla Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği ve sınıf yönetimi davranışlarını belirlemek amacıyla da Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Davranışları Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri normal dağılım gösterdiğinden ikili karşılaştırmalar bağımsız örneklem t-testi ile üç ve daha fazla değişken içeren karşılaştırmalar ANOVA testi ile incelenmiştir. İlişkisel analizler ise Pearson korelasyon testi kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin yarı demokratik liderlik stiline ve çok yeterli sınıf yönetimi anlayışına sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların liderlik stilleri, meslekte çalıştıkları yıla ve çalıştıkları eğitim kademesine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Ayrıca katılımcıların sınıf yönetimi davranışları cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stilleriyle sınıf yönetimi davranışları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Liderlik, Sınıf yönetimi, Beden eğitimi öğretmeni

Geliş Tarihi/Received: 24.04.2017

Kabul Tarihi/Accepted: 06.12.2017

Studying of the Classroom Management Behaviors of Physical Education Teachers According to Their Different Leadership Styles

Abstract

The aim of this study was to determine the leadership styles and the classroom management behaviours of the physical education teachers and to examine the relationship between them. Participants of the study were 193 physical education teachers (60 female, 133 male) who is selected with convenience sampling method. In order to determine the leadership styles of the physical education teachers, Teacher Leadership Styles Scale was used and to determine the classroom management behaviour, Physical Education Teachers Classroom Management Behaviours Scale was used. Due to research datas have showed the normal distribution, pairwise comparisons were analysed with Independent t-test and comparisons including three or more variables were analysed with One Way ANOVA test. Relationship was determined with Pearson correlation test. In conclusion, it had been determined that physical education teachers had semi democratic leadership style and very competent classroom management behaviours. Leadership styles of participants have showed significant difference according to the length of employment and educational level which had been served. In addition, classroom management behaviours of participants have showed significant difference according to gender and age. It has been determined that there was a positive relationship between the leadership styles and the classroom management behaviours of the physical education teachers not only in gender but also in general terms.

Keywords: Leadership, Classroom management, Physical education teacher

Giriş

Okullarda ve diğer örgütlerde liderlik üzerine yapılan araştırmalarda genellikle liderlik, belirli bir makamda bulunan bireylerin yapacağı bir dizi eylem ve işlemler olarak değerlendirilir (Karip, 1998). Gelişmiş ülkelerde yaklaşık 1950'lerden başlayarak ayrı bir alan olarak gelişmeye başlayan eğitim yönetimi alanında da geçmişten bugüne liderlik ve bu bağlamda eğitim yöneticilerinin liderliği konusunda pek çok çalışma yapılmıştır (Şişman, 2002). Eğitimci liderlik hem Türkiye'de hem de dünyada her geçen gün önemini artırmaktadır.

Eğitimin liderleri öğretmenlerdir. Öğretmenlerin liderlik etmekle yükümlü oldukları bir sınıf vardır. Sınıf yöneticisi olarak öğretmen, belirli amaçlara ulaşmak için zaman ve madde kaynaklarını etkili kullanan ve öğrencileri amaca yönelik olarak harekete geçiren, bu doğrultuda motivasyon, ödüllendirme, iletişim gibi yönetim süreçlerini kullanan kişi olarak tanımlanabilir (Erdoğan, 2001). Öğretmen liderliği ise, sınıftaki eğitim öğretim etkinliklerini öğrencilerin gelişim düzeylerine göre öğrencileri isteyerek, katılarak ve paylaşarak öğrenmeye ve kendilerini sürekli geliştirmeye yöneltebilme becerisidir (Atman, 2010). Öğretmen sınıfın ilişki düzeninin kurulması ve düzeltilip geliştirilmesinde yol gösterici bir liderdir. Sınıf ikliminin yaratıcısıdır. O, sınıftaki yaşamın her ögesini ve anını eğitsel amaçlar yönünde planlı bir biçimde kullanabilmeli; sınıf bir tiyatro, öğretmen de yönetmeni olmalıdır (Kadak, 2008).

Öğretmenin görünüşü ve davranışı, öğrenci üzerinde çok etkili olur. Öğrenciler, onu konuşmasından yürüyüşüne, giyinişine, örnek alıp aynısını yapmaya çalışma eğiliminde

olurlar. Bu durum, öğretmenin her konuda, eğitimin amaçlarına uygun davranmasını gerektirir (Başar, 2006). Geleceğin teminatı olan gençlerin yetiştirilmesinde, temel davranışların okul ve dolayısıyla sınıf içerisinde yapılan eğitim - öğretim etkinliklerinde kazandırıldığı düşünülürse, bu noktada öğretmenlerin sergiledikleri öğretici liderlik rolünün ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır (Kadak, 2008).

Literatürde üç temel liderlik türünden bahsedilmektedir. Otokratik liderliğin simgeleri, güç, üstünlük, baskı ve eleştiridir. Otoriter yaklaşım dış güçlerin kullanımı aracılığıyla uyumu başarmayı amaçlar (Moore, 2001). Grup içinde liderden başka kimsenin amaç, plan, program ve iş görme yöntemleri üzerinde söz sahibi olmaması nedeniyle yaratıcılık azalır. Sadece liderin kafasındaki fikir ve görüşler ile onun algılayabildiği gerçeklerle sınırlandırılmış birtakım düşünceler uygulamaya konur (Eren, 2006). Hümanist (babacan) liderlikte lider korumacı rolündedir. Karar alırken bazen orta basamaktakilerin fikrini almasına rağmen, genellikle yönetici adına kendisi yetkilidir. Ödül sistemini ağırlıklı olarak kullanır. Duygusal yönlendirmeye motive eder. Zorunlu kalmadıkça ceza uygulamaz (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2005). Demokratik liderlikte ise izleyicilerin de lider kadar örgütü etkileyen koşullarla ilgilenip amaç, karar, plan, politikalarla ilgili ve öneriler bulma çalışmaları görülür. İş görenlerin fikir, düşünce, inanç ve arzularına değer verilmesi, onların iş görme arzularının ve güdülerinin olumlu biçimde etkilenmesine ve bundan psikolojik tatmin duymalarına sebep olur. Bu durumdan dolayı grup içi tansiyon ve çalışmalar ortadan kalkar ve yerini yüksek çalışma gücü ve morale bırakır. Bu liderlik tarzının en önemli sakıncası, zaman kayıplarına neden olmasıdır. Acil durumlarda karar almak gerektiğinde bu liderlik biçimi başarısız olmaktadır. Ayrıca iş gören grubunun büyük olduğu durumlarda iş görenlerin hepsinin görüşlerinin alınması karar almayı zorlaştırabilir (Eren, 2006).

Toplumlarda eğitime verilen önemin her geçen gün artması buna paralel olarak daha bilinçli öğrencilerin ve velilerin yetişmesi ile birlikte öğretmenden beklenen liderlik ve yönetim anlayışının da değişikliğe uğraması beklenen bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Geçmişte öğretmenlerden sınıfın sorgulanmaksızın tek hakimi olması beklenmekteydi. Bugün ise öğretmenlerden iyi bir liderlik, rehberlik ve sınıf yönetimi anlayışına sahip olmaları beklenmektedir. Modern eğitimde sınıf yönetimi kavramı da giderek önem kazanmaktadır. Geçmiş yıllarda sınıf yönetimi kavramı öğretmenlerin disiplinli olmasıyla, disiplin kavramı ise öğretmenin öğrencilere karşı sert tavrıyla eşleştiriliyordu. Sınıf yönetimi, bu konudaki bazı kaynaklarda ele alındığı gibi, öğrenciyi disipline etme, oturup sessizce onu dinlemek değildir. Dahası, bu tür işler çağdaş sınıf yönetimi içinde yoktur. Sınıf ve disiplin sözcükleri birbirine terstir. Disiplinin olduğu yerde sınıf gelişemez. Sınıfa gerekli olan disiplin değil düzendir (Başar, 2006). Bugün ise sınıf yönetimi apayrı bir boyut kazanmıştır. Burden (2010) sınıf yönetimini, öğrencilerin olumlu sosyal etkileşimini, etkili öğrenmelerini ve kendi kendilerini motive etmelerini artıran bir öğrenme ortamı oluşturmaya dönük öğretmen etkinlikleri olarak tanımlamaktadır (aktaran Yıldırım, 2012). Sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde başarılı olmak için ilk adım olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle öğretmenin liderlik rolü ön plana çıkmakta ve grup dinamizmini bilmesi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda yönetim ile öğretim birbiriyle

bağlantılı olmaktadır. Bir bakıma sınıf yönetiminde başarılı olanlar genellikle iyi öğretmen özelliklerini taşımaktadırlar (Demirel, 2006).

Sınıf yönetimi bütün öğretmenlerin, özellikle de mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yüzleştikleri en önemli zorluklar arasında devamlı olarak sıralanır (Burke, 2008). Öğrencilerin meslekte tecrübesiz olduğunu bildikleri öğretmene olan tutumlarının diğer öğretmenlerden farklı olduğu bilinmektedir. Sınıf yönetiminde istenmeyen davranışı önlemeden çok istenen davranışları özendirmek daha iyi bir yöntemdir. Öğrencinin önemli ve değerli olduğu mesajı verildiğinde öğrenci ile öğretmen arasında bir sevgi bağı oluşacaktır. Önemli ve değerli olduğuna inanan öğrenci bu tür davranışlardan kaçınabilir (Taşdan ve diğerleri, 2007).

Bu doğrultuda beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet yıllarına ilişkin kazandıkları tecrübe ve bunun yanında öğrencilerinin yaş grupları ve gelişim özelliklerine bağlı olarak sınıf yönetimi davranışları ile liderlik stillerinde ne yönde bir farklılaşma olabileceği merak edilen bir konudur.

Liderlik ve sınıf yönetimi konularında hem yurtiçinde hem de yurtdışında birçok çalışma yapılmıştır. Acar (2011) araştırmasında okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının, beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel adalet ve motivasyon düzeyleri ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırma kapsamına alınan beden eğitimi öğretmenlerinin, okul yöneticilerinin yüksek düzeyde etik lider davranışı sergiledikleri ve okullarına ilişkin adalet algıları ile motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Kul (2010) araştırmasında okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin yıldırma (mobbing) yaşama düzeyleri, örgütsel bağlılıkları ve iş doyumu arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin algılarına göre, okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik davranışlarını genellikle sergiledikleri ve işlemci liderlik davranışlarını ara sıra sergiledikleri görülmüştür.

Muijs ve Harris (2007) vaka incelemesi yöntemiyle bir çalışma yapmıştır. Öğretmenlerin liderlik özelliklerinin incelendiği söz konusu çalışmada öğretmenlerin liderlik yaklaşımını ortaya koyarken okul müdürü ve okul kültüründen etkilendikleri tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda okulların eğitsel hedeflerine ulaşması bakımından öğretmenlerin liderlik özelliklerinin geliştirilmesi gerektiği ve bunun yanı sıra öğretmenlerin liderliğini kısıtlayan unsurların sadece iç faktörlerin (zaman yetersizliği, öğretmenlerin deneyim ve güven yetersizliği vs.) olmadığı, yoğunlukla dış faktörlerin (güvenli bina yapısı, sınıf ortamı vs.) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Barnett ve McCormick (2004), araştırmasında bütünleştirilmiş çok düzeyli analiz ve yapısal modeli kullanmış ve okul öğrenme kültürüyle liderlik ilişkisini incelemiştir. Liderliğe dönüşümcü yaklaşımların, okullar için giderek ön plana çıkarılmaya başlandığını ve araştırma sonuçlarının, liderlik üzerinde okul kültürü, insanlar, yapı ve hedefler gibi okul şartlarının etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca sonuçlar, liderlikle okul öğrenme kültürü arasında olumlu bir ilişkinin var olduğunu ve okullardaki okul müdürü-öğretmen ilişkisinin önemini ortaya koymuştur.

Yıldırım (2012) yaptığı bir araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıflarında gösterdikleri davranışlar ve sergiledikleri sınıf yönetimi modellerini incelemiş, kadın sınıf öğretmenlerinin, erkek sınıf öğretmenlerine göre daha otokratik davrandıkları sonucuna ulaşmıştır. Yaş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre ise kadınlar ve erkekler arasında fark bulamamıştır. Ekici, Aluçdibi ve Öztürk (2012) yaptıkları bir çalışmada kadın öğretmenlerin en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettiklerini, erkek öğretmenlerin ise en fazla otoriter sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettiklerini belirlemişlerdir. Cinsiyete ve kıdeme göre yaptıkları değerlendirme sonucunda ise biyoloji öğretmenlerinin sınıf yönetimi profili puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir.

Roache ve Lewis (2011) çalışmasında, öğretmenlerin sınıf yönetimi davranışlarını kendi görüşlerine göre değerlendirmiştir. Araştırmada saldırganca ve düşmanca tavırlarla cezanın birleştiği bir yönetim tarzının öğrencilerin yaramazlık seviyelerini ve dikkat eksikliklerini artırabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık ödüllerle cezaların bir arada olduğu bir sınıf yönetimi anlayışının, öğrencileri sorumluluk sahibi olmaya ve yaramazlıklarını azaltmaya teşvik ettiği bulgusu ortaya çıkmıştır. McCormack (1997), çalışmasında beden eğitiminde sınıf yönetimi problemlerini, sınıf yönetimi stratejilerini ve sınıf yönetiminin etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmasını 75 hizmet öncesi beden eğitimi öğretmeni ve çeşitli yıllarda deneyime sahip 65 beden eğitimi öğretmeni ile gerçekleştirmiştir. Sonuçlar, hizmet öncesi beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki yeterliliklerini geliştirmesine yardım etmek için daha uygun pedagojik programlar ve stratejilerden faydalanılmasını önermiştir.

Sınıf ortamında öğrencilerin düzenini sağlamanın, dikkatlerini toplamanın zor olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak derslerini sınıfta yapan öğretmenler, düzen sağlamanın daha zor olduğu spor salonu veya bahçe gibi yerlerde ders yapan beden eğitimi öğretmenlerinden daha şanslılardır. Beden eğitimi derslerinin uygulamalı olması ve sınıf dışında uyarıların bol olduğu bir alanda yapılması sebebiyle sınıf yönetimi konusunda daha fazla problem oluşabilmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı farklı liderlik stillerine sahip olan beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarını incelemek ve milli eğitimin amaçları doğrultusunda beden eğitimi öğretmenlerine doğru liderlik stili ve sınıf yönetimi davranışı konusunda fikir vermektir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcıları, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stillerinin ve sınıf yönetimi davranışlarının belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli, iki ve daha çok değişken arasındaki değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2006).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ankara ilindeki beden eğitimi öğretmenleridir. Örneklemine ise Ankara ilindeki devlet ortaokul ve liselerinde görev yapan 193 (60 kadın, 133 erkek) beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ulaşılabilirlik ilkesi ve gönüllü katılım esas alınmıştır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında kişisel bilgiler formu ve iki ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır. Kişisel bilgiler formunda yaş, cinsiyet, meslekte çalışılan süre ve çalışılan eğitim kademesine ilişkin bilgiler istenmiştir. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stillerini belirlemek amacıyla Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği, sınıf yönetimi davranışlarını belirlemek amacıyla da Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Davranışları Ölçeği kullanılmıştır.

Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği, Deniz ve Hasançebioğlu (2003) tarafından geliştirilmiştir. Tek boyutlu olan veri toplama aracında puan aralıklarına göre liderlik türlerinde farklılaşma söz konusudur. Ölçek McGregor'un X ve Y kuramına göre hazırlanmış 17 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin iç güvenirlik katsayısı 0,88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin cevaplama seçenekleri beşli Likert tipine göre hazırlanmıştır. Dereceleme maddeleri 1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Orta derece katılıyorum, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekte 5, 6, 12, 13, 14, 16 ve 17. maddelerde tersine döndürülmüş ifadeler olduğu için bu maddeler tersine (5, 4, 3, 2, 1) kodlanmıştır. Ölçekten alınacak en düşük puan 17 ve en yüksek puan ise 85'tir. 17-64 puan aralığı, otokratik/baskıcı liderliği, 65-76 puan aralığı, yarı demokratik liderliği ve 77-85 puan aralığı ise demokratik/katılımcı liderliği temsil etmektedir (Güllü ve Arslan, 2009).

Öğretmen liderlik stilleri ölçeğinin geliştirilmesi sırasında geçerlik kapsamında uzman görüşleri ve madde analizlerinden; güvenirlik kapsamında da iç tutarlık katsayılarının hesaplanmasından yararlanılmıştır. İlk aşamada ölçek için 30 maddelik bir önerme havuzu oluşturulmuştur. Madde analizlerinde 0,40'ın üzerinde değer alan maddeler ölçekte tutulmuş diğerleri ölçekten atılmıştır. Madde analizleri sonucunda ölçekte 17 madde kalmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise $\alpha=0,88$ olarak bulunmuştur (Deniz ve Hasançebioğlu, 2003).

Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Davranışları Ölçeği, beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarını saptamak amacıyla geliştirilen bir ölçektir. Ölçekte toplam 38 madde bulunmaktadır. Likert tipinde geliştirilen ölçekte 5 kategori bulunmaktadır. Ölçekteki maddeler; kesinlikle katılmıyorum 1 puan, katılmıyorum 2 puan, kısmen katılıyorum 3 puan, katılıyorum 4 puan, kesinlikle katılıyorum 5 puan şeklinde puanlanmaktadır. Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Davranışları

Ölçeği'nden alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190'dır. Puanların artması olumlu sınıf yönetimi davranışını, düşmesi ise olumsuz davranışı ifade etmektedir. Ölçekte negatif cümle bulunmadığı için ters puanlama yapılmamıştır. Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Davranışları Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları sırasında elde edilen veriler üzerinde istatistiksel analizler yapılarak güvenilir ve geçerli bir ölçek elde edilmiştir. Faktör analizlerine göre ölçek tek faktör ve 38 maddeden oluşmaktadır. Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetim Davranışları Ölçeğinin tüm maddeleri üzerinde hesaplanan Cronbach Alfa Güvenirliği .91 bulunmuştur. Elde edilen güvenilirlik katsayısının yeterli ve ölçeğin geçerliğinin yüksek olduğu görülmüştür (Ünlü, Sünbül ve Aydos, 2009). Cronbach Alfa katsayısı istatistik temelleri tutarlı ve tüm soruları dikkate alarak hesaplandığından, testin genel güvenilirlik yapısını diğer katsayılara göre en iyi yansıtan katsayıdır (Özdamar, 2004). Uzmanlara göre alfa katsayısı 0.80 ile 1 arasında ise ölçek yüksek güvenilirliğe sahiptir (Tavşancıl, 2014; Alpar, 2001; Büyüköztürk, 2014).

Verilerin Analizi

Araştırmanın istatistiği SPSS 19 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiğinden cinsiyet ve çalışılan eğitim kademesi değişkenleri bağımsız örneklem t-testi ile yaş ve meslek yılı değişkenleri tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. İlişkisel analizler ise Pearson korelasyon testi kullanılarak yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu bölümde yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular tablolarla ifade edilmiştir. Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar değişkenler çerçevesinde yorumlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlara ilişkin temel istatistik veriler

	n	Min.	Max.	\bar{X}	SS	Ağr. Ort.
Liderlik Puanı	193	51	84	68.83	6.723	4.04
Sınıf Yön. Puanı	193	109	188	164.19	14.486	4.32

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmen liderlik stilleri ölçeğinden en az 51 en çok 84 puan aldıkları görülmektedir. Katılımcıların öğretmen liderlik stilleri ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması ise 68.83 ± 6.72 olarak bulunmuştur. Bu puan ortalaması ölçeğin puanlaması ile karşılaştırıldığında (65-76 puan aralığı) katılımcı beden eğitimi öğretmenlerinin yarı-demokratik liderlik stiline sahip oldukları saptanmıştır. Katılımcıların beden eğitimi öğretmenleri sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden aldıkları en düşük puan 109 en yüksek puan ise 188'dir. Katılımcı beden eğitimi öğretmenlerinin bu ölçekteki puan ortalaması 164.19 ± 14.48 ve ağırlıklı ortalamaları ise 4.32'dir. Bu puan ortalaması dikkate

alandığında katılımcıların genel olarak çok yeterli sınıf yönetimi anlayışına sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Katılımcıların sınıf yönetimi puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Ağr. Ort.	t	p
Sınıf Yönetimi Puanı	Erkek	133	162.13	15.199	4.26	-3.324	0.001*
	Kadın	60	168.77	11.625	4.44		

*p<.05

Beden eğitimi öğretmenleri sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden alınan puanların cinsiyete göre karşılaştırıldığı Tablo 2'ye bakıldığında erkek beden eğitimi öğretmenlerinin ölçekten aldıkları ortalama puanın 162.13 ± 15.19 olduğu görülmektedir. Kadın beden eğitimi öğretmenlerinin ölçekten aldığı ortalama puan ise 168.77 ± 11.62 olarak bulunmuştur. Kadın katılımcıların puanı erkek katılımcılara göre daha yüksektir ve analiz sonuçları incelendiğinde aradaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır [t (1.191)= -3.324, p<0.05]. Bu durumda kadın beden eğitimi öğretmenlerinin erkek beden eğitimi öğretmenlerine göre daha olumlu sınıf yönetimi davranışına sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Katılımcıların sınıf yönetimi puanlarının yaşa göre karşılaştırılması

	Yaş	N	\bar{X}	SS	Ağr. Ort.	F	p
Sınıf Yönetimi Puanı	23-28 ^{a,b}	45	166.00	13.469	4.36	3.356	0.020*
	29-34 ^{a,b}	46	163.61	16.177	4.30		
	35-40 ^a	59	167.29	12.724	4.40		
	41 ve > ^b	43	158.67	14.721	4.17		

*p<.05

Katılımcıların yaşa göre sınıf yönetimi puanlarını gösteren Tablo 3 incelendiğinde en yüksek puana sahip katılımcıların 35-40 yaş grubuna ait olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığındaki katılımcıların beden eğitimi öğretmenleri sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden aldığı ortalama puan 167.29 ± 12.72 olarak bulunmuştur. Bu ölçekten en düşük puanı alan katılımcılar ise 158.67 ± 14.72 puan ile 41 ve üzeri yaş aralığında olanlardır. Sınıf yönetimi puanları, 23-28 yaş grubunda 166.00 ± 13.46 ve 29-34 yaş aralığında ise 163.61 ± 16.17 'dir. Ağırlıklı puan ortalamalarına bakıldığında 23-28, 29-34 ve 35-40 yaş aralığındaki katılımcıların çok yeterli, 41 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcıların ise yeterli sınıf yönetimi davranışına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Analiz sonuçlarına bakıldığında katılımcıların yaşa göre sınıf yönetimi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [F (1.189)= -3.356, p<0.05]. Bu farkın 35-40 yaş grubu ile 41 ve üzeri yaş grubu arasında olduğu tablodan anlaşılmaktadır. 35-40 yaş aralığındaki beden eğitimi

öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının 41 ve üzeri yaş aralığındaki meslektaşlarına göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların liderlik puanlarının meslekte çalıştıkları yıllara göre karşılaştırılması

	Meslek Yılı	N	\bar{X}	SS	Ağr. Ort.	F	p
Liderlik Puanı	1-5 ^a	61	70.61	5.937	4.15	5.766	0.000*
	6-10 ^{a,b}	42	67.24	6.987	3.95		
	11-15 ^a	38	70.16	6.668	4.12		
	16-20 ^a	37	68.86	5.769	4.03		
	21 ve > ^b	15	62.60	7.414	3.68		

*p<.05

Katılımcıların meslekte çalıştıkları yıllara göre liderlik puanlarını gösteren Tablo 4'e bakıldığında en yüksek puanın (70.61±5.93) 1-5 yıl aralığındaki katılımcılarda, en düşük puanın ise (62.60±7.41) 21 ve üzeri yıl aralığındakilerde olduğu görülmektedir. 6-10 meslek yılı aralığındaki beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik puanı 67.24±6.98 ve 11-15 yıl aralığındakilerin 70.16±6.66 olarak tespit edilirken, 16-20 yıl aralığında da diğer aralıklara benzer şekilde 68.86±5.76 olarak bulunmuştur. 1-5, 6-10, 11-15 ve 16-20 yıl aralığındaki katılımcıların puanlarının birbirine yakın olduğu dikkat çekerken, 21 ve üzeri yıl aralığındaki katılımcıların puanının diğer katılımcılara göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların liderlik puanları, meslekte çalıştıkları yıllara göre karşılaştırıldığı zaman istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu [F (1.188)= 5.766, p<0.05] ve farkın 21 ve üzeri yıl aralığındaki katılımcılar ile 1-5, 11-15 ve 16-20 yıl aralığındakiler arasında olduğu anlaşılmaktadır. 21 ve üzeri meslek yılı aralığındaki katılımcıların otokratik liderlik stiline sahipken diğer katılımcıların yarı demokratik liderlik stiline sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların liderlik puanlarının çalıştıkları eğitim kademesine (ortaokul/lise) göre karşılaştırılması

	Eğitim Kad.	N	\bar{X}	SS	Ağr. Ort.	t	p
Liderlik Puanı	Ortaokul	108	69.90	6.382	4.11	2.525	0.012*
	Lise	85	67.47	6.934	3.96		

*p<.05

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde ortaokullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmen liderlik stilleri ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının 69.90; liselerde görev yapanların ise 67.47 olduğu anlaşılmaktadır. Analiz sonuçlarına bakıldığında aradaki puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir [(t (1.191)= 2.525, p<0.05]. Her iki grubun da yarı-demokratik liderlik stiline sahip; analiz sonuçlarında ortaya çıkan anlamlı farkın ise ortaokullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların liderlik tiplerine göre sınıf yönetimi puanlarının karşılaştırılması

Liderlik Tipi	N	\bar{X}	SS	Ağr. Ort.	F	p
Otokratik – Baskıcı ^c	52	155.62	15.928	4.09	18.427	0.000*
Yarı Demokratik ^b	116	165.94	12.272	4.36		
Demokratik – Katılımcı ^a	25	173.92	12.052	4.57		

*p<.05; \bar{X} : Sınıf yönetimi puanı

Tablo 6 dikkate alındığında araştırmaya katılan ve otokratik-baskıcı liderlik stiline sahip olan beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden almış olduğu ortalama puanının 155.62 olduğu görülmektedir. Yarı-demokratik liderlik stiline sahip olanların beden eğitimi öğretmenleri sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden aldıkları ortalama puan ise 165.94'tür. Demokratik-katılımcı liderlik stiline sahip beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden aldığı ortalama puan 173.92'dir ve en yüksek puan olarak dikkat çekmektedir.

Ağırlıklı puan ortalamalarına bakıldığında hem yarı demokratik hem de demokratik liderlik stiline sahip olan katılımcıların çok yeterli sınıf yönetimi davranışına; otokratik liderlik stiline sahip olanların ise yeterli sınıf yönetimi davranışına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Analiz sonuçları incelendiğinde ve puanların büyüklük sıralamasına dikkat edildiğinde liderlik puanı yüksek olan katılımcıların sınıf yönetimi puanlarının da yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda liderlik puanı yükseldikçe sınıf yönetimi puanının da yükseldiği söylenebilir.

Tablo 7. Katılımcıların liderlik stilleriyle sınıf yönetimi davranışları arasındaki ilişki

	N		Liderlik Puanı
Sınıf Yön. Puanı	193	Pearson Correlation	.458
		Sig.	.000

*p<.05

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan 193 beden eğitimi öğretmenin liderlik stilleriyle sınıf yönetimi davranışları arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (Büyüköztürk 2014; Kalaycı 2014). Bu verilerden yola çıkılarak liderlik puanı arttıkça (liderlik stili 'otokratik-baskıcı'dan 'demokratik-katılımcı'ya doğru değişim gösterdikçe) sınıf yönetimi puanının da arttığı (sınıf yönetimi davranışının daha olumluya gittiği) görülmüştür.

Tartışma

Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin yarı demokratik liderlik stiline ve genel olarak çok yeterli sınıf yönetimi anlayışına sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların liderlik stilleri, meslekte çalıştıkları yıla ve çalıştıkları eğitim kademesine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Ayrıca kadın beden eğitimi öğretmenlerinin erkek meslektaşlarına göre sınıf yönetimi davranış puanlarının anlamlı derecede yüksektir. Bunun yanında 35-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin tüm yaş gruplarından daha iyi olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin liderlik özellikleri geliştikçe sınıf yönetimi davranışlarında da anlamlı olarak bir iyileşme olduğu gözlenmiştir.

Liderlik puanı açısından bakıldığında araştırmanın bulguları Güllü ve Arslan'ın (2009) çalışmasıyla paralellik, Kadak'ın (2008) araştırma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Kadak (2008) çalışmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin genel olarak otokratik liderlik stili sergilediğini tespit etmiştir. Kullanılan ölçek aynı olmasına rağmen iki araştırma arasındaki bu farklılık araştırmanın farklı illerde yapılmasından kaynaklanıyor olabilir. Kadak (2008) araştırmasını İstanbul ili Anadolu Yakası'nda yapmıştır. Nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu il olan İstanbul'da sınıfların yoğunluğunun da yüksek olmasından dolayı öğretmenler kontrolü kaybetmemek amacıyla otokratik liderlik stilini kullanıyor olabilirler. Araştırma bulguları Kadak'ın (2008) yanı sıra Güven ve Demirhan'ın (2006) araştırmasının sonuçlarıyla da farklılık göstermektedir. Adı geçen çalışmada sorulan bir soruya beden eğitimi öğretmenleri büyük oranda "demokratik yaşam kültürünü benimsetmeye çalışırım" seçeneğini işaretlemiştir. Bu farklılık araştırmalarda farklı veri toplama araçlarının kullanılmasından kaynaklanıyor olabilir.

Sınıf yönetimi puanı açısından bakıldığında araştırmanın bulguları Akın'ın (2006) öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yaptığı çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Akın (2006) araştırmasına katılan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin genel olarak iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularıyla benzerlik gösteren başka bir araştırmada da Özçakır (2007), beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarını belirlemiş ve beden eğitimi öğretmenlerinin demokratik sınıf yönetimi anlayışını yüksek düzeyde benimsedikleri sonucuna erişmiştir. Sonuçlarının benzerlik gösterdiği bir diğer araştırma da Kadak'ın (2008) ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin çalışmasıdır. Kadak'ın (2008) araştırmasında da öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin iyi düzeyde olduğu sonucu çıkmıştır. Ünlü'nün (2008) yaptığı bir araştırma da yine bu çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Ünlü (2008) araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmalar doğrultusunda araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının iyi düzeyde olduğu yorumu yapılabilir.

Araştırmanın cinsiyete göre sınıf yönetimi puanlarına ilişkin bulguları Taflan'ın (2007) bulgularıyla paralellik göstermektedir. Taflan (2007) araştırmasında öğretmen

görüşleri ve öğrenci algısıyla sınıf yönetimi stratejilerini değerlendirmiş ve sınıf yönetimi stratejilerini kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden anlamlı düzeyde, daha olumlu belirlediği sonucuna varmıştır. Araştırma sonuçları, Bila (2006), Özçakır (2007) ve Akkaya'nın (2011) araştırmaları ile karşılaştırıldığında ise bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bila (2006) bir araştırmasında özel ilköğretim okulu öğretmenleri ile devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımlarını karşılaştırmış ve katılımcıların sınıf yönetimi yaklaşımlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varmıştır. Özçakır (2007) yaptığı araştırmasında beden eğitimi öğretmenleriyle çalışmış ve araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının cinsiyete göre fark göstermediği bulgusuna ulaşmıştır. Akın (2006), Bila (2006) ve Özçakır'ın (2007) yanı sıra Akkaya'nın (2011) yaptığı çalışmada da katılımcıların sınıf yönetimi becerilerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bahsedilen çalışmalardaki örneklem grupları incelendiğinde, bu araştırmanın örneklem grubuyla, Özçakır'ın (2007) araştırması dışındakilerin örneklem grubunun tamamen farklı olduğu görülmektedir. Özçakır'ın (2007) örneklem grubu ile bu araştırmanın örneklem grubu benzerlik göstermektedir. Fakat nicelik yönünden bir farklılık söz konusudur. Çalışmalar arasındaki bu farklılıklar araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının ve örneklem grubunun farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın yaşa göre sınıf yönetimi puanlarına ilişkin bulguları, Akkaya'nın (2011) araştırma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Akkaya (2011), sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin yaş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmalar arasındaki farklılıklar, araştırmaların farklı kültürel özelliklere sahip olan illerde yapılmasından kaynaklanıyor olabilir. Yaşın ilerlemesiyle birlikte fiziksel gerilemenin başlaması, öğretmenlerin tükenmişlik yaşamalarına ve meslekten gerekli zevki alamamalarına sebep olabilir. Bu nedenle işlerine yeterince odaklanamayabilirler. Bu durum sınıf yönetiminin gerilemesine sebep olabilir. Bu durumun önüne geçilmesi için öğretmenlerin mesleklerini ilk günkü heyecanlarıyla yapabilmeleri için bir takım ödüller (takdir-teşekkür belgesi, plaket vb.) verilebilir.

Araştırmanın katılımcıların meslekte çalıştıkları yıllara göre liderlik puanına ilişkin bulguları, Güllü ve Arslan (2009) ile Akçadağ'ın (2008) araştırma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Akçadağ'ın (2008) okul öncesi öğretmenlerine, Güllü ve Arslan'ın (2009) da beden eğitimi öğretmenlerine yönelik yaptığı araştırmalarda katılımcıların liderlik stillerinin hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmiştir. Aradaki farklılık bu araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının beden eğitimi öğretmenlerinden oluşmasından ve beden eğitimi derslerinin çok uyarıcı ortamlarda yapılması sebebiyle öğrenci kontrolünün zor olmasından dolayı yaşları ilerleyen ve tükenmişlik düzeyleri artan öğretmenlerin otoritelerini koruyabilmek amacıyla otokratik liderlik stiline yönelmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın katılımcıların çalıştıkları eğitim kademesine göre liderlik puanlarına ilişkin bulguları, Seçgel (2005) ile Güllü ve Arslan'ın (2009) çalışmalarıyla farklılık göstermektedir. Seçgel'in (2005) müzik öğretmenlerinin, Güllü ve Arslan'ın (2009) da beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stillerini belirlemeye yönelik araştırmasında katılımcıların görev yaptıkları eğitim kademesine göre liderlik stillerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin liselerde görev yapan meslektaşlarına kıyasla daha olumlu sınıf yönetimine sahip olduğu belirlenmiştir. Fakat ölçek değerlendirme kriterlerine göre her iki kademede çalışan öğretmenlerin de yarı demokratik liderlik stiline sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencileri ergenlik döneminde oldukları için daha fazla sorun yaşanabileceği ihtimali olasıdır. Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi davranışlarının daha olumlu olması bu durumdan kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın katılımcıların liderlik stillerine göre sınıf yönetimi puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulguları incelendiğinde en düşük puana otokratik-baskıcı liderlik stiline sahip olan öğretmenlerin sahip olduğu, yarı demokratik liderlik stiline sahip olan öğretmenlerin otokratik-baskıcı öğretmenlere göre daha yüksek puana sahip olduğu anlaşılmaktadır. Demokratik öğretmenlerin ise en yüksek puanı aldıkları görülmektedir. Otokratik liderlik stiline sahip olan bir öğretmenin, yarı demokratik liderlik stiline sahip olan bir öğretmenden daha olumsuz bir sınıf yönetimi anlayışına sahip olması, yarı demokratik ve otokratik liderlik stiline sahip olan öğretmenlerin de demokratik liderlik stiline sahip olan bir öğretmenden daha olumsuz sınıf yönetimi anlayışına sahip olması beklenir. Araştırma bulguları da bu beklentilere paralel şekildedir.

Araştırmanın liderlik stilleriyle sınıf yönetimi davranışları arasındaki ilişkiye yönelik bulguları, Kadak'ın (2008) araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında öğretim etkinlikleri boyutu bakımından benzerlik, davranışsal özellikler boyutu bakımından farklılık göstermektedir. Kadak'ın (2008) farklı bir veri toplama aracı kullanılan araştırmasında ilköğretim okulu öğretmenlerinin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi davranışlarının kişisel özellikler boyutu ve öğretim etkinliği boyutu arasında pozitif yönde ve düzeyi istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre öğretmenlerin liderlik stilleri ve kişisel özellikleri ile liderlik stilleri ve öğretim etkinlikleri birbirlerini pozitif olarak etkilemektedirler. İlköğretim okulu öğretmenlerinin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi davranışlarının davranışsal özellikler boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığı zaman negatif yönde bir ilişki olmasına karşın ilişkinin düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Bu sonuca göre öğretmenlerin liderlik stilleri ve davranışsal özelliklerinin birbirleriyle ilişkisi yoktur.

Sınıf yönetimi ve liderlik stilleri birbiriyle ilişkili kavramlardır. Her ikisi de bir öğretmende bulunması gereken özelliklerdir. Bu nedenle birinin gelişimi diğer özelliğinde gelişimini sağlayacaktır. Öğretmenler yetiştirilirken bu iki kavramın bütünlüğü göz önünde bulundurularak eğitimden geçirilmelidirler. Böylece daha vasıflı ve kaliteli öğretmenlerin yetişmesi sağlanabilir.

Sonuç

Bu çalışma farklı liderlik stillerine sahip olan beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Sonuçlar;

1. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin yarı demokratik liderlik stiline sahip olduğu görülmüştür.
2. Ölçek değerlendirme kriterlerine göre katılımcıların 'çok yeterli' sınıf yönetimi anlayışına sahip oldukları belirlenmiştir.
3. Kadın öğretmenlerin erkek meslektaşlarına göre daha olumlu sınıf yönetimi davranışına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
4. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin yaşa göre sınıf yönetimi davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre aradaki bu fark 35-40 yaş aralığındaki katılımcılarla 41 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcılar arasında ve 35-40 yaş aralığındaki katılımcılar lehinedir. Araştırmaya katılan 35-40 yaş aralığındaki beden eğitimi öğretmenlerinin 41 ve üzeri yaş aralığında bulunan meslektaşlarından daha olumlu sınıf yönetimi davranışına sahip olduğu belirlenmiştir.
5. Katılımcıların liderlik puanları, meslekte çalıştıkları yıllara göre karşılaştırıldığı zaman istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ve bu farkın da 21 ve üzeri yıl aralığındaki katılımcılar ile 1-5, 11-15 ve 16-20 yıl aralığındaki katılımcılar arasında olduğu tespit edilmiştir. 21 ve üzeri yıl aralığında olan katılımcıların 1-5, 11-15 ve 16-20 yıl aralığındaki meslektaşlarına göre daha otokratik liderlik stiline sahip oldukları analizler sonucunda tespit edilmiştir.
6. Hem lise de hem de ortaokullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yarı demokratik liderlik stiline sahip oldukları fakat ortaokullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin daha olumlu sınıf yönetimi davranışına sahip olduğu görülmüştür.
7. Demokratik-Katılımcı öğretmenlerin yarı demokratik ve otokratik-baskıcı meslektaşlarına göre, yarı demokratik öğretmenlerin de otokratik-baskıcı meslektaşlarına göre daha olumlu sınıf yönetimi davranışına sahip olduğu belirlenmiştir.
8. Araştırmanın bulgularına göre beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stilleriyle sınıf yönetimi davranışları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Öneriler;

1. Araştırma devlet okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yürütülmüş olup, özel okullardaki beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stilleri ve sınıf yönetimi davranışlarına ilişkin farklı çalışmalar yapılabilir.

2. Öğretmenlik mesleğinin temel özelliklerinden olan sınıf yönetimi ve liderliğe ilişkin öğretmen adaylarına lisans eğitimleri sürecinde farklı kazanım fırsatlarını sağlayıcı (girişkenlik, sorumluluk alma vb.) nitelikleri sağlayacak ders içi ve ders dışı etkinlikler sağlanabilir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Arş. Gör. Okan Burçak ÇELİK
Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü
E-posta: okanburcackcelik@hotmail.com

Kaynaklar

1. **Acar, G.** (2011). *Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel adalet ve motivasyon düzeyleriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2. **Akçadağ, S.** (2008). *Okul öncesi öğretmenlerinin liderlik davranışları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
3. **Akın, U.** (2006). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
4. **Akkaya, M.** (2011). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Şişli ilçesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
5. **Alpar, R.** (2001). *Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik*. Ankara: Nobel.
6. **Atman, R. B.** (2010). *Öğretmenlerin liderlik niteliklerinin sınıf yönetme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
7. **Barnett, K. ve McCormick, J.** (2004). Leadership and individual principal-teacher relationships in schools. *Educational Administration Quarterly*, 40(3), 406-434.
8. **Başar, H.** (2006). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
9. **Bila, M.** (2006). *Özel ilköğretim okulu öğretmenleri ile devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
10. **Boyacı, M. ve Pepe, K.** (2011). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımları ile öğretim yöntemleri tercihlerinin araştırılması (Denizli ili örnek çalışma)*. 20. Eğitim Bilimleri Kurultayı, Burdur.
11. **Burke, J.** (2008). *Classroom management: how to, establish positive discipline, organize your classroom, manage your teaching time*. New York: Scholastic.

12. **Büyüköztürk, Ş.** (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum (Genişletilmiş 20. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
13. **Cafıoğlu, Z.** (Ed.) (2007). *Yeni gelişmeler doğrultusunda sınıf yönetimi*. Ankara: Grafiker Yayıncılık
14. **Demirel, Ö.** (2006). *Öğretme sanatı: Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
15. **Deniz, L. ve Hasançebioğlu, T.** (2003). Öğretmen liderlik stillerini belirlemeye yönelik bir ölçek çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17, 55-62.
16. **Ekici, G., Aluçdibi, F. ve Öztürk, N.** (2012). Biyoloji öğretmenlerinin sınıf yönetimi profillerinin cinsiyet ve kıdem değişkenleri açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(8), 13-30.
17. **Erdoğan, İ.** (2001). *Sınıf yönetimi: Ders, konferans, panel ve seminer etkinliklerinde başarının yolları*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
18. **Eren, E.** (2006). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Yayınları.
19. **Güllü, M. ve Arslan, C.** (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stilleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 353-368.
20. **Güven, B. ve Demirhan, G.** (2006). Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetiminin öğretmen davranışı boyutuna ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 158-172.
21. **Kadak, Z.** (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
22. **Karasar, N.** (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
23. **Karip, E.** (1998). Dönüşümcü liderlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4(4), 443-465.
24. **Kul, M.** (2010). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin yıldırma (mobbing) yaşama düzeyleri, örgütsel bağlılıkları ve iş doyumunu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
25. **McCormack, A.** (1997). Classroom management problems, strategies and influences in physical education. *European Physical Education Review*, 3(2), 102-115.
26. **Moore, K. D.** (2001). *Classroom teaching skills*. New York: Mc Graw Hill.
27. **Muijs, D. ve Harris, A.** (2007). Teacher leadership in (in)action. *Educational Management Administration & Leadership*, 35(1), 111-134.
28. **Özçakır, S.** (2007). *Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları: Düzce ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
29. **Özdamar, K.** (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi-1: MINITAB-NCSS-SPSS (Genişletilmiş 5. baskı)*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
30. **Roache, J. ve Lewis, R.** (2011). Teachers' views on the impact of classroom management on student responsibility. *Australian Journal of Education*, 55(2), 132-146.
31. **Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M.** (2005). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Alfa Yayınları.
32. **Seçgel, N.** (2005). *Müzik öğretmenlerinin liderlik stilleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
33. **Şişman, M.** (2002). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
34. **Taflan, A.** (2007). *Özel ilköğretim okulu öğretmenleri ile devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
35. **Tavşancıl, E.** (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi (5. Baskı)*. Ankara: Nobel.

36. **Ünlü, H.** (2008). *Bedens eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri ve sınıf yönetimi davranışları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
37. **Ünlü, H., Sünbül, A. M. ve Aydos, L.** (2009). Bedens eğitimi öğretmenleri sınıf yönetimi davranışları ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(27), 199-208.
38. **Yıldırım A., Şimşek, H.** (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
39. **Yıldırım, C.** (2012). *Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında sergiledikleri davranışlar ve kullandıkları sınıf yönetim modelleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.